

2020-130

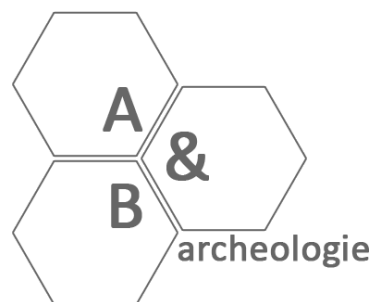
Nota Aarschot Paapbosstraat

Programma van maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

31-8-2020

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Aarschot Paapbosstraat (provincie Vlaams-Brabant), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de geplande ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. De archeologienota¹ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat landschappelijke boringen, en indien nodig verkennende en waarderende boringen, en een proefsleuvenonderzoek dienden uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van dit verder vooronderzoek beschreven.

In eerste instantie werden landschappelijke boringen uitgevoerd op het terrein. Dit onderzoek werd uitgevoerd op vrijdag 14 augustus 2020. In totaal werden 5 boringen geplaatst waarbij een vrij gelijkaardige bodemopbouw werd vastgesteld over het gehele plangebied. Onder de A(p)-horizont werd een C-horizont, bestaande uit eolische, lemige materialen aangeboord. Ter hoogte van profiel 1 en 5 werd bovenop dit eolisch pakket een lemige laag waarin brokken ijzerzandsteen zijn opgenomen vastgesteld. Het betreft een dagzomende laag van de Formatie van Diest. Er werden geen aanwijzingen aangetroffen voor een *in situ* bewaarde steentijdsite. Er werd dan ook geen verder booronderzoek uitgevoerd. Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op maandag 24 en dinsdag 25 augustus 2020. Het sleuvenplan zoals opgenomen in de bureaustudie voorzag in de aanleg van 4 parallelle noordwest-zuidoost georiënteerde sleuven. Het vooropgestelde sleuvenplan kon grotendeels gevolgd worden. Voor de uitgraving werd gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak van 1,80m breed. Er werden enkele kijkvensters aangelegd om de aan- of afwezigheid van sporen te controleren en om de aangetroffen sporen te controleren naar hun aard. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na de voltooiing van de registratie van de sleuven werden deze gedicht.

De zone van de geplande werken is ca. 6.668m² groot. Hiervan werd ca. 727,0m² (10,9%) onderzocht door middel van proefsleuven, en 274,5m² (4,1%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee ruim behaald (15%). Er kon aldus een goede inschatting gemaakt worden van het archeologisch potentieel van het terrein.

Hoewel het bureauonderzoek en het landschappelijk booronderzoek een verhoogd archeologisch potentieel aangaven voor sites met grondsporen, werd binnen het plangebied slechts één grondspoor aangetroffen. Het betreft vermoedelijk een veldoven met aangrenzende extractiekuil/stookruimte, gebruikt bij het winnen van ijzererts uit ijzerzandsteen. IJzerzandsteen komt immers vrij oppervlakkig voor binnen het terrein ter hoogte van de dagzomende Formatie van Diest. De oven bleef slechts zeer oppervlakkig bewaard en er werden geen restanten meer aangetroffen van de opgaande structuur. De veldoven werd enkel nog herkend door een roze, rode verkleuring in de zandleem ten gevolge van doorverhitting. De precieze datering van de structuur is wegens het ontbreken van vondstmateriaal

---

¹ Heirbaut, Dockx 2019a, 2019b.

vooralsnog onbepaald. Een C14-datering kan hierin meer inzicht verschaffen. Gezien de bovenste dempingslaag echter dezelfde bodemgenetische karakteristieken vertoont als de moederbodem, kan verondersteld worden dat de structuur reeds enige ouderdom kent. Gelijkaardige structuren werden vooralsnog niet teruggevonden in de ruime omgeving van het plangebied.

Gezien geen andere relevante grondsporen werden aangetroffen binnen de grenzen van het plangebied en de veldoven en extractiekuil reeds volledig konden worden onderzocht gedurende het vooronderzoek, wordt geen verdere opgraving geadviseerd. Wel wordt een verder natuurwetenschappelijk onderzoek in de vorm van C14-datering geadviseerd om de aangetroffen structuur te kunnen plaatsen in de tijd. Daarnaast dient het spoor verder te worden bestudeerd in relatie met gelijkaardige gekende sporen en met gekende sites in de omgeving van het plangebied.

2. Natuurwetenschappelijk onderzoek

Quasi centraal binnen het plangebied werd een veldoven met aangrenzende extractiekuil/stookplaats aangetroffen. Het spoor was in het vlak herkenbaar als een donkere roodroze kernzone ten gevolge van *in situ* verbranding ter hoogte van de oorspronkelijke veldoven. Deze bleef echter slechts zeer oppervlakkig bewaard. In de vulling werd een grote hoeveelheid poreuze, verbrande ijzerzandsteen aangetroffen. Vermoedelijk gaat het om een rudimentaire veldoven voor éénmalig gebruik, aangelegd meteen naast de extractieplaats. Meteen ten oosten van het spoor werd immers een depressie/uitgraving met diepte van maximaal ca. 134cm aangetroffen. Gezien de kuil reikt tot in de ijzerzandsteenbanken van de Formatie van Diest, kan deze mogelijk als extractiekuil geïnterpreteerd worden. De kuil heeft klaarblijkelijk slechts kortstondig opengelegen. In de vulling kan een puinkegel worden herkend langs de ovenzijde ten gevolge van de opruiming van de oven. Nadien volgde een snelle demping met licht versmeten moederbodem. De extractiekuil fungeerde mogelijk eveneens als stookplaats of werkruimte bij het brandproces in de veldoven. Dit zou de schuine helling van de kuil en de onmiddellijke aansluiting bij de oven verklaren, alsook de puinkegel.

Het spoor werd volledig onderzocht, gecoupeerd en bemonsterd op houtskool, pollen en macroresten. Er werd, met uitzondering van een grote hoeveelheid ijzerzandsteen, geen vondstmateriaal aangetroffen in de vulling, waardoor de datering van de structuur vooralsnog onzeker is. C14-datering zou hierin meer inzicht kunnen bieden.

Het verder natuurwetenschappelijk onderzoek omvat dan ook de datering van het spoor via C14-datering. Gezien slechts een zeer kleine hoeveelheid houtskool werd aangetroffen in de vulling, is het niet mogelijk een antracologisch onderzoek uit te voeren. Ook het macrobotanisch en pollenonderzoek is weinig zinvol. In de grondstalen werden bij het uitzeven immers uitsluitend ijzerzandsteenbrokken waargenomen.

De resultaten van het natuurwetenschappelijk onderzoek dienen in een finale nota omschreven te worden, met aanvullend een archeologisch kader omtrent de ovenstructuur. Hierbij kan gezocht worden naar archeologische parallellen, indien deze gekend zijn. Een eerste archiefstudie leverde immers geen vergelijkbare structuren op van een dergelijke omvang met uitzondering van kleine veldovens, baksteenovens, ...

Onderzoek	Aantal
C14-datering	1

Tabel 1 Weergave van het geadviseerde onderzoek op veldoven/extractiekuil S1.

3. Onderzoeksvragen

Volgende niet-limitatieve bijkomende onderzoeksvragen kunnen vooropgesteld worden:

- Uit welke periode dateren de veldoven en extractiekuil/stookplaats?
- Zijn er parallellen te vinden (in de ruime omgeving van het plangebied) voor gelijkaardige ovens uit deze periode of gaat het om een relatief ongekend fenomeen?
- Wat is de relatie van de site met andere gekende sites uit de ruime omgeving?

4. Kostenraming en timing

- Natuurwetenschappelijk onderzoek (C14-datering): ca. 450 euro/excl. BTW
- Opmaak nota na het bekomen van de resultaten: ca. 1500euro/excl. BTW
- Timing
  - o Opsturen stalen na bekomen van de aktename
  - o Labo-onderzoek (C14-datering): duurtijd: ca. 2 tot 4 maanden
  - o Opmaak nota na bekomen van de resultaten labo-onderzoek: ca. 2 weken
  - o Indienen nota na natuurwetenschappelijk onderzoek

5. Bewaring archeologisch ensemble

Gedurende het onderzoek wordt het archeologisch ensemble als geheel bewaard in een veilige, droge en klimaatsgeschikte omgeving. Na afronding van het onderzoek wordt het archeologisch ensemble overgedragen aan de eigenaar.